

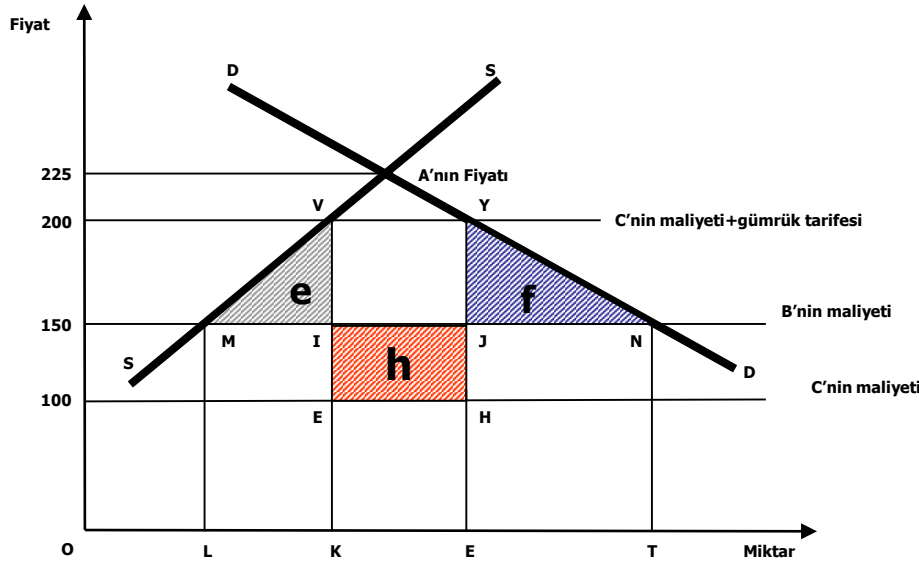

İKTİSADİ BİRLEŞMELER TEORİSİ: GÜMRÜK BİRLİKLERİ VE SERBEST TİCARET BÖLGELERİ (genişletilecek)

Prof. Dr. Mehmet KARAGÜL

II- GÜMRÜK BİRLİKLERİNİN EKONOMİK ETKİLERİ

Statik etkiler

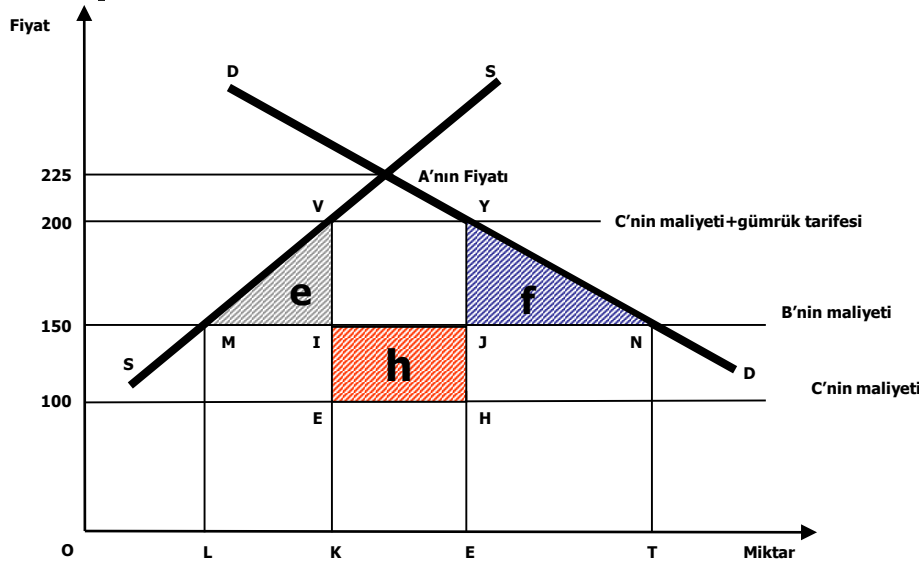

Grafik 1: Gümrük Birliğinin Statik Etkileri

- **Statik etkiler, ekonomik ve sosyal yapılar sabit kalması varsayımı altında, üretim faktörlerinin yeniden dağılımı dolayısıyla ortaya çıkacak etkileri ifade eder.**
- **Bir bölge içinde ticaret engelleri kaldırılınca, bu bölgeyi oluşturan ülkeler arasında dış ticaret hacmi genişler. (Ticaret yaratıcı etki)**
- **Bölge dışından yapılan ticaretteki daralma meydana gelir. (Ticaret saptırıcı etki)**

II- GÜMRÜK BİRLİKLERİNİN EKONOMİK ETKİLERİ

Statik etkiler

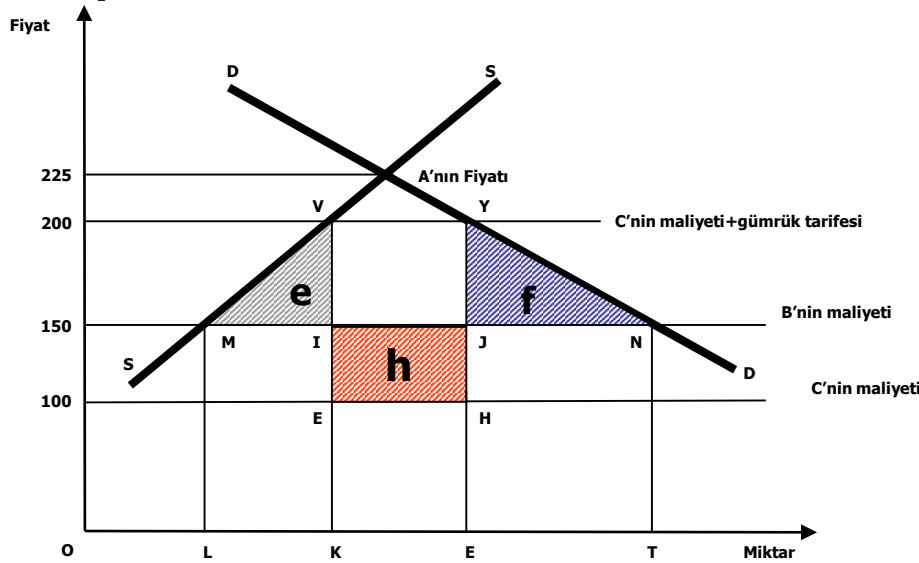

Grafik 1: Gümrük Birliğinin Statik Etkileri

- Üye ülkelerdeki yüksek maliyetli üretimin yerine, birlik içindeki daha verimli ülkenin üretimi geçer. Bu durum karşılaştırmalı üstünlüklere uygundur.
- Gümrük birliklerinin dünya refahı üzerine net etkisi, ticaret artırıcı ve ticaret saptırıcı etkilerin göreceli büyüklüğüne bağlıdır.
- Ticaret artırıcı etki, yüksek maliyetli yerli üretimin azalması (üretim kazancı) ve düşük fiyattan tüketici tüketici rantındaki artışı (tüketim kazancı) dan oluşur.

II- GÜMRÜK BİRLİKLERİNİN EKONOMİK ETKİLERİ

Statik etkiler

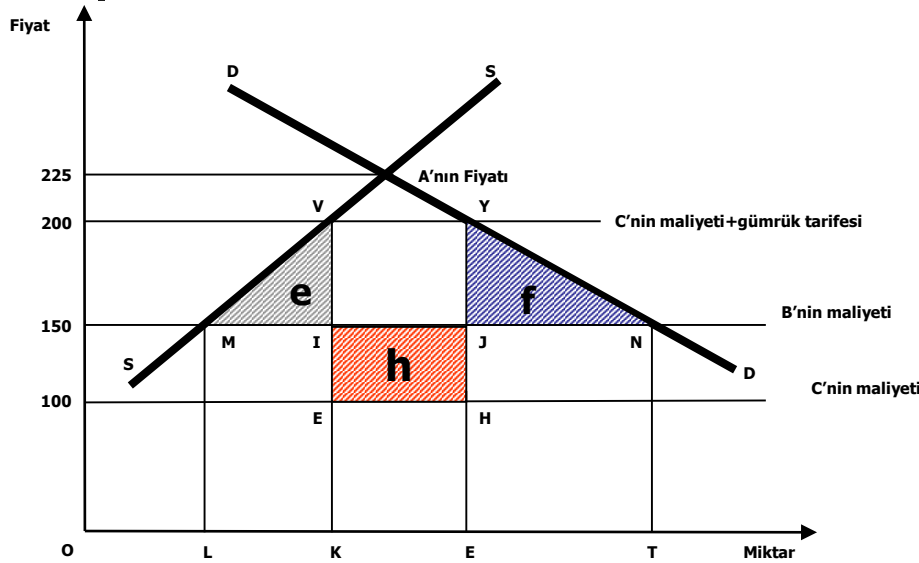

Grafik 1: Gümrük Birliğinin Statik Etkileri

- Ticaret saptırıcı etki, en verimli üreticinin birlik dışında kalması ve malların ortak gümrük tarifesine tabi olması nedeniyle, birliğin bu ülkeden yaptığı ithalatın durmasından kaynaklanır.
- Bu ülke birlik içinde yer alırsa ticaret saptırıcı etki olmaz ve refah düşüşü yaşanmaz.
- Bu durumları grafik ile açıklayalım. A, B, C gibi üç ülke ve bir mal ele alalım. Söz konusu ülkelerdeki malların fiyatları sırasıyla, 225, 150, 100 lira olsun.
- Verimliliği en yüksek ülke C, en düşük ise A olur.

II- GÜMRÜK BİRLİKLERİNİN EKONOMİK ETKİLERİ

Statik etkiler

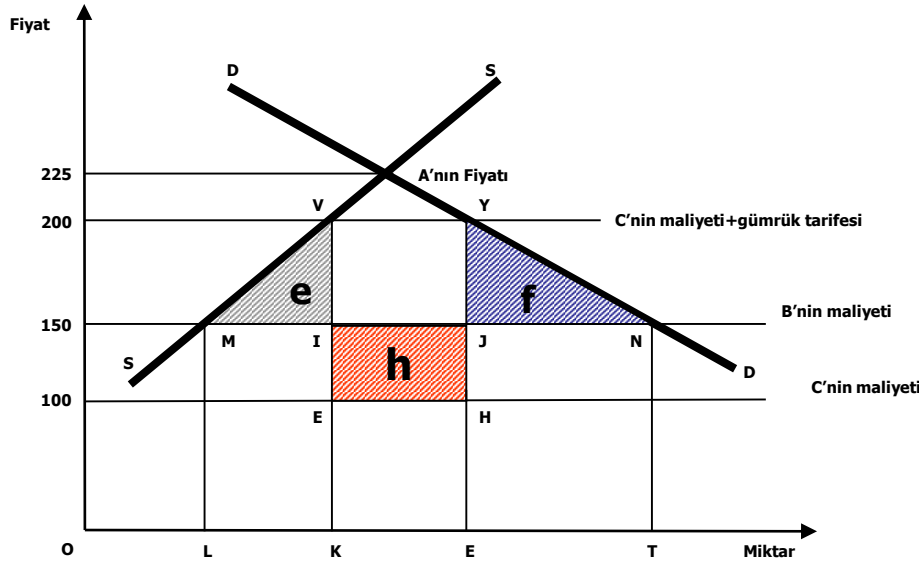

Grafik 1: Gümrük Birliğinin Statik Etkileri

- **A ülkesi ilk aşamada yerli üretimi korumak için %100 oranında ad valorem vergi uygulasin.**
- **B'nin fiyatı 300, C'nin fiyatı 200 olur.**
- **A ülkesi B'den hiç ithalat yapamaz, tüketiminin bir bölümünü yurt içi üretimden, bir kısmını ise C ülkesinden karşılar.**
- **Grafikte SS ve DD, A ülkesinin arz ve talep eğrisidir.**
- **B ve C ülkesinin fiyatları yatay doğrular ile gösterilmiştir.**

II- GÜMRÜK BİRLİKLERİNİN EKONOMİK ETKİLERİ

Statik etkiler

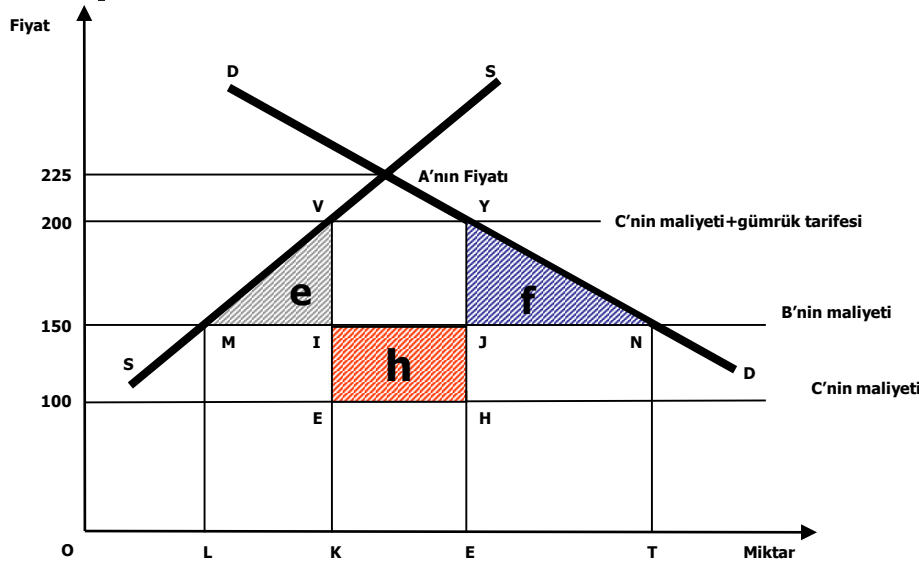

Grafik 1: Gümrük Birliğinin Statik Etkileri

- %100 vergi uyguladığında A ülkesinin tüketimi OR miktardır ve OK miktar yurtiçi üretimle, KR miktar ise C ülkesinden ithal edilir.
- **A ve B ülkesinin gümrük birliği kurduğunu C ülkesinin birlik dışında kaldığını varsayalım.**
- **Birlik kurulduktan sonra uygulanan ortak gümrük tarifesi A'nın tarife oranı ile aynı olursa;**
- **C ülkesinin malı A ülkesinde 200 lira olmaya devam eder.**

II- GÜMRÜK BİRLİKLERİNİN EKONOMİK ETKİLERİ

Statik etkiler

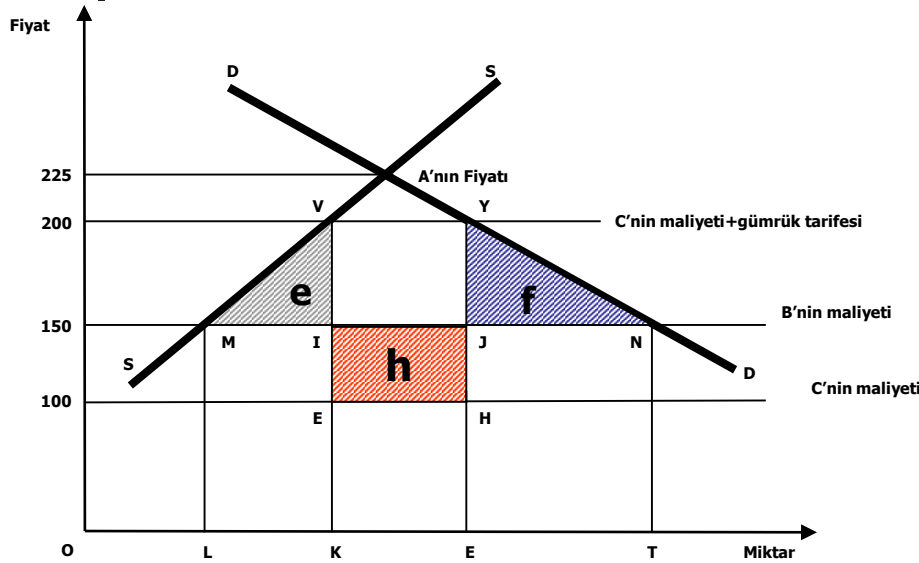

Grafik 1: Gümrük Birliğinin Statik Etkileri

- Birlik içinde B ülkesinin fiyatı geçerli olacağından C ülkesi birliğe mal satamaz.
- A ülkesinin ithalatı LT miktarına yükselir ve bu ithalat tümüyle B ülkesinden yapılır.
- A'nın pahalı üretiminin azalması ve yerine B'nin ucuz üretiminin geçmesi nedeniyle tüketim RT miktar artar.
- Böylece ithalattaki toplam artış LK+RT miktar olur. (ticaret yaratıcı etkidir.)
- C ülkesinden yapılan KR miktar ithalat B ülkesine kayar. (ticaret saptırıcı etki)

II- GÜMRÜK BİRLİKLERİNİN EKONOMİK ETKİLERİ

Statik etkiler

Grafik 1: Gümrük Birliğinin Statik Etkileri

- **LK miktar yerli üretimin yerine, B'nin üretiminin geçmesi nedeniyle refah artışı MVI üçgeninin alanına eşittir.**
- **Fiyat düşüşü sonucu ortaya çıkan RT miktar artışın refahı yükseltici etkisi ise JYN üçgeninin alanına eşittir.**
- **C ülkesinin üretim maliyeti B ülkesinden EI kadar düşük olduğundan, bu ülkeden KR miktarındaki ticaret sapmasını doğuracağı refah düşüşü EIJH dikdörtgeninin alanına eşittir.**
- **$MVI+JYN > EIJH$ olduğunda net bir refah artışı sağlanır.**